

3. Хинчин А. Я. Педагогические статьи. – М.: АПН РСФСР, 1963. – 128 с.
4. Якунин В. А. Психология учебной деятельности студентов. М. – 1994.

Анотація. Приходько С.В. Біологічні задачі як засіб інтелектуального розвитку студентів. У статті досліджено доцільність використання задач як засобу інтелектуального розвитку студентів, формування навичок студентів щодо набуття власної навчально-дослідницької діяльності на заняттях з анатомії. Обґрунтовано роль біологічних задач в забезпеченні інтелектуального розвитку студентів.

Ключові слова: інтелектуальний розвиток, дослідницькі уміння, задача, анатомія.

Аннотация. Приходько С.В. Биологические задачи как средство интеллектуального развития студентов. В статье исследовано целесообразность использования задач, как средства интеллектуального развития студентов, формирования у студентов умений собственной учебно-исследовательской деятельности на занятиях по анатомии.

Ключевые слова: интеллектуальное развитие, исследовательские умения, задача, анатомия.

Summary. Prikhodko S. Biological problems as means of intellectual development of students. The article explored the feasibility of using tasks as the intellectual development of students, formation of skills of students regarding acquisition of own educational and research activities in the classroom with anatomy. Substantiates the role of biological problems in ensuring the intellectual development of the students.

Key words: intellectual development, research skills, task, anatomy.

Э. М. Рангелова

доктор педагогических наук, профессор,
действительный член Международной ассоциации профессоров славянских стран
Софийский университет «Св. Кл. Охридски», София, Республика Болгария
erangelova@abv.bg

НОВЫЕ КВАЛИФИКАЦИОННЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ДЛЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ БОЛГАРИИ

Усложнение требований к качеству подготовки специалистов с высшим образованием актуализирует проблему параметров оценки результативности высшей школы и качества подготовки ее выпускников к самостоятельной профессиональной деятельности.

Решение этой проблемы связано с определением системы квалификационных показателей для высшей школы. Национальная система квалификационных показателей качества подготовки специалистов в системе университетского образования Болгарии включает в себя несколько ключевых компонентов:

- результаты обучения: знания (теоретические и практические); умения (познавательные и практические) и компетенции (личные и профессиональные). Все они представлены на трех уровнях - 6 (бакалавр), 7 (магистр) и 8 (доктор);
- качество образования;
- валидация неформального обучения;
- разработка секторальных квалификаций;
- инструмент для прозрачности квалификаций.

В структурном виде квалификационная рамка включает в себя:

- короткий цикл, определяющий для студента 120 кредитов;
- первый цикл образовательно-квалификационной степени «бакалавр» в объеме 180-240 кредитов с учетом срока обучения (3 или 4 года);
- второй цикл образовательно-квалификационной степени «магистр» в объеме от 90 до 120 кредитов (при минимальных 60), в зависимости от вида степени бакалавра;
- третий цикл – это образовательно-научная степень «доктор», здесь не требуется присуждения образовательных кредитов.

Система кредитов содержит требования и процедуры для ввода, накопления и перевода кредитов для отдельных степеней (бакалавра и магистра), а также сопоставление болгарской шестиступенчатой системы для оценки с буквенной шкалой оценивания, утвержденной в европейском пространстве.

Проект Национальной квалификационной рамки параметров для непрерывного обучения содержит общие дескрипторы к отдельным образовательно-квалификационным степеням, которые базируются на результатах обучения и приобретенных знаниях, навыков и компетенций. В нее включено необходимое количество кредитов для первого и второго цикла обучения.

Кредиты соответствуют требованиям Национального агентства для оценки и аккредитации, которое является учреждением в Болгарии, ответственным за внешнее обеспечение и контроль качества

підготовки спеціалістів. Кожен вуз розробляє свої власні критерії оцінки якості та рекомендації, засновані на результатах навчання, обов'язково відзначає очікуваний результат навчання (знання, вміння, навички та компетенції).

В Болгарії регулярно проводяться національні та регіональні форуми з метою обміну досвідом з розробки та впровадження кваліфікаційних параметрів в сферу вищої освіти.

Проект моделі національної кваліфікаційної рамки вищої освіти Болгарії є сумісним з Європейською кваліфікаційною рамкою для неперервного навчання та рамки кваліфікації в Європейському просторі вищої освіти 2020г.

Передбачається оновлення правил, що стосуються параметрів якості сучасної вищої освіти, основних характеристик професійних спеціалістів. Згідно з новими правилами вищі школи будуть оновлювати свої плани та програми, проектувати результати навчання.

Таким чином, оновлення параметрів якості вищої освіти, об'єктивна оцінка навчальних досягнень студентів, будуть сприяти оптимізації процесу навчання та створенню сприятливих умов, які позитивно впливають на формування творчої особистості та її готовності до творчої педагогічної роботи. Серед цих умов важливе місце займають: створення здорового психологічного клімату, надання сучасної психологічної підтримки та педагогічної допомоги, використання нових дидактичних технологій, демократизація стосунків в системі «викладач – студент», що дозволяють створити необхідну базу для саморозвитку, самовираження та самоствердження кожної особистості в професійній сфері.

Анотація. Рангелова Е.М. Нові кваліфікаційні показники для вищої освіти Болгарії. У статті обґрунтовується необхідність оновлення параметрів якості вищої освіти, об'єктивної оцінки навчальних досягнень студентів, без чого неможливе формування творчої особистості та її готовності до творчої педагогічної роботи, конкретизуються показники якості освіти у вищій школі Болгарії.

Ключові слова: якість освіти, кваліфікаційні показники, модель національної кваліфікаційної рамки вищої освіти Болгарії.

Аннотация. Рангелова Э.М. Новые квалификационные показатели для высшего образования Болгарии. В статье обосновывается необходимость обновления параметров качества высшего образования, объективной оценка учебных достижений студентов, без чего невозможно формирование творческой личности и ее готовности к творческому педагогическому труду, конкретизируются показатели качества образования в высшей школе Болгарии.

Ключевые слова: качественное образование, квалификационные показатели, модель национальной квалификационной рамки высшего образования Болгарии.

Summary. Rangelova E. New qualification parameters for higher education in Bulgaria. The article explains the need to update the parameters of quality of higher education, an objective assessment of educational achievements of students, which is indispensable to the formation of a creative personality and her willingness to creative pedagogical work, are specified indicators of quality education in higher education in Bulgaria.

Key words: quality education, qualification parameters, the model of the national qualifications framework for higher education in Bulgaria.

А. О. Розуменко

кандидат педагогічних наук, доцент

В. Ф. Власенко

кандидат фізико-математичних наук, доцент

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, м. Суми

А. М. Розуменко

кандидат фізико-математичних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

ІСТОРИЧНІ ЗАДАЧІ З МАТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Проблема мотивації навчання з'явилася одночасно з усвідомленням людиною необхідності організації цілеспрямованого процесу навчання. Ця проблема традиційно вважалася предметом дослідження психологів. Саме в психології розкривається зміст поняття «мотивація», досліджуються різні класифікації мотивів діяльності людини взагалі і навчання зокрема. Але очевидним є той факт, що мотивація є необхідною умовою організації ефективного навчального процесу.

Зміст навчального матеріалу з математичних курсів є традиційним, його визначено навчальною програмою. Але стимулювати розвиток пізнавальної мотивації студентів можна, якщо акцентувати їх